

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
nitna enostopna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 63.

Sobota 3. avgusta 1929.

Leto IV.

V državljansko vojno!

(Od našega dopisnika.)

Na Dunaju, 20. julija.

Že v nekaterih člankih sem opozoril na grozečo nevarnost avstrijskega fašizma, ki ima — v zvezi z industrijskimi finančniki in člani vlade, — beležiti v teku enega leta že prav znaten porast in ki danes tira avstrijsko delovno ljudstvo v državljansko vojno. Socialna demokracija kot edino resna nasprotnica fašizma je vedno opozarjala proletarijat na nevarnost državljanske vojne, ki jo hoče povzročiti »Heimwehr« (fašisti). Ali težko je bilo prijeti prav v mozeg voditelje avstr. fašistov, dasi je bila javna tajnost, da so z njimi nekateri ministri, da celo kancler dr. Seipel, v zvezi in da jih ti visoki gospodje protežirajo vsepovsod.

Pravijo pa, da pride resnica vedno na dan. Že par let nepretrgoma so voditelji fašistov varali ljudske množice s svojim gospodarskim programom, ki naj »ozdravi« avstrijsko gospodarsko krizo. Danes pa je zastor padel in — voditelji stoje razkrinkani pred delovnim ljudstvom — kot pripravljalci fašist. diktature in kot tlačitelji delovnega ljudstva. Sedaj, ko je avstrijsko socialno demokracijo časopisje odkrilo in z argumenti, s pismi, fotografijami in pogodbami, podprlo svoja izvajanja o avstrijskem »Heimwehru« ter njegovem namenu, ve vsakdo, da so bile vse liferacije orožja, orožitvenega materiala, smodnika, patron in municije ter pušk, bajonetov ter strojníc izvršene samo zategadelj, da se v Avstriji čimprej zaneti državljansko vojno, potlači in razoroži delavski razred v socialni demokraciji ter uvede fašistovsko diktaturo.

Sedaj se tudi ve, da je vladni aparat šel tem gospodom ne samo na roko, da jim je ta aparat v mnogih slučajih tudi dejansko po svojih organih — pomagal pri njihovem protiljudskem delu. V imenu »Heimatschutz« so fabricirali strupene pline, v imenu »Heimatschutz« so izdali ogromno denarja za morilske namene; v imenu »Heimatschutz« so izobrazili kader štrajkbreherjev in jih po potrebi namestili po obratih — in v imenu »Heimatschutz« — so se pobratili z inozemskimi fašističnimi organizacijami — proti delovnemu ljudstvu Avstrije!

Vsa odkritja lista »Arbeiter-Zeitung« pa so pokazala avstrijskemu proletarijatu, kdo je tisti, ki noče prostega, svobodnega človeka, ki hoče hlapca brez pravic, sužnja, ki bo pokleknil pred njim in ga molil. Odkritja so pokazala, da so duhovniki, »plemenitniki« in kapital ozko v zvezi, da so se združili z namenom, ustvariti si iz uboge Avstrije deželo

par nenasitnih magnatov ter množice brezpravne radi industrijskega proletarijata in kmetov.

Kot povsod, tako je tudi v Avstriji delovni človek na deželi globoko veren. Toda ta vera je enostavna, kakor je v svojem mišljenju enostaven in navaden ta človek. Ti ljudje vedo malo o kompliciranosti verskega prepričanja pri izobražencih. In baš radi tega — so ti ljudje na deželi tolikanj izrabljeni. Katoliška cerkev n. pr. se je v svetovni vojni pokazala kot izvrsten vladni organ, ker je blagoslavljala morilno orožje. Toda duhovniki se iz tega niso čisto nič naučili! V Avstriji je duhovništvo ostalo tako kot je bilo. V najtišjem miru blagoslavljajo kat. duhovniki v Avstriji morilno orožje fašizma, ki je pripravljeno za državljansko vojno in za bratovski umor. »Arbeiter-Zeitung« dokazuje v svojih argumentih, da so kat. duhovniki prisotni pri sejah izvršilnih odborov »Heimwehra« in da so kaplani tudi po deželi pritegnjeni v službo fašistov. In iz prižnic doni potem lepa pesem ljubezni in bratstva, dan na dan in vsepovsod.

V Avstriji je danes dejstvo, da je cerkev in popje, služinčad kapitala. Razkrinkana pa ni samo ta stran avstrijskega fašističnega gibanja ter cerkve. Dejstvo je tudi, da je visoka aristokracija, bodisi po naslovih, ali po denarjih, pokroviteljica vsega fašističnega gibanja in njegova največja sila. »Grofje«, »ekscelence« in še razni »visoki« seveda ne morejo sami zaneti državljanske vojne. Zato vabijo ljudi, ki bodo zanje žrtvovali svojo in svojih bratov prebito kri. Delavci in kmetje so tisti človeški material, ki ga fašizem vabi, da bo dosegel svoj cilj: strl socialno demokracijo in proletarijat in uvedel diktaturo denarne aristokracije.

Po vsem tem novem političnem trenju v avstrijski republiki se tudi na deželi čistijo pojmi in celo pri onih, ki pravega smisla avstrijskih fašistov niso nikdar razumeli. Delovno ljudstvo Avstrije danes ve, da gre za pridobitve svetovne vojne, da gre za načelo republikanizma in demokracije, da gre za socialne pridobitve delovnega ljudstva. Proletarijat je organiziran, si je z organizacijo izvojeval svojo svobodo, ustvaril republiko; je zato trpel in krvavel. Skoraj sigurno pa je zato tudi, da fašistična diktatura, po vzorcu Mussolinijevega fašizma, v Avstriji ni in ne bo mogoča, kajti dokler je proletarijat enoten v svojih organizacijah, — diktatura, bodisi karniškanoli, fašistovska ali vojaška, nad delavnim ljudstvom, ni mogoča. To ve avstrijsko delovno ljudstvo.

Egipt in razburjeni angleški konservativci.

Višji komisar angleške vlade je bil v Egiptu konservativec lord Lloyd. Minuli teden je odstopil. V angleški zbornici je nastala zaradi tega precej huda burja. Macdonald in Henderson se nad tem nista razburjala, niti tedaj, ko se jima je očitalo, da očitno nameravata pričeti v Egiptu z drugačno politiko, kakršna je bila doslej.

Dosedanja politika Anglije v kolonijah in dominijonih je bila sicer liberalna, vendar pa se je vršila na tak način, da je Anglija obvladala kolonije gospodarsko in vojaško. V začetku tega stoletja je Anglija iz-

silila protektorat nad Egiptom, da si zavaruje pomorsko pot v Indijo. Ob koncu vojne so pa vse kolonije stremele po svobodi, tako tudi Egipt, ki je postal med vojno popolnoma odvisen od Anglije. Toda to upornost je Anglija z neverjetno vztrajno borbo postojanko za postojanko zatrla. V Egiptu traja boj že nad poldrugo leto med bivšim parlamentom in večinsko stranko, vlada pa kralj Fuad diktatorično s svojimi ljudmi. Leta 1922 je Anglija priznala Egiptu suvereniteto, toda pridržala si je pravico do višjega komisarja in da sme imeti v Egiptu sto-

tisoč mož svoje vojske. Egipt nima niti pametnega zborovalnega zakona, kar je bil glavni povod, da je angleška vlada parlament razpustila, ko je sklenil društveni in zborovalni zakon.

Prav podobno se godi Indiji, ki je dobila leta 1919 obljubo, da se ji da avtonomija, ki je pa še danes nima.

Stališče angleške delavske vlade je torej pravilno. Kolonije in dominijoni zahtevajo svobodo, ako se

jim ta svoboda ne da, bo borba za svobodo kolonije odtujila Angliji in politični razpad velike države je neizogiben. Če pa gospodarsko močna Anglija da kolonijam svobodo, ohrani z njimi prijateljski in gospodarski pogodbeni stik, bo tudi v bodoče lahko delovala z njimi. Zlasti je pa važen kulturni razvoj v teh kolonijah, ki so še danes suženjsko urejene. Zdrav razvoj je pa mogoč le v svobodi.

Aktivnost angleške vlade v zunanji politiki.

Angleška vlada ne prezre niti enega trenutka v svetovni politiki. Prežeta s težnjo splošnega miru, ima nje politika značaj intervencij v vseh spornih vprašanjih. Nje vloga v sporu med Kitajsko in Rusijo bo tudi nedvomno velike važnosti.

Zlasti pa je pomembno stališče delavske vlade angleške z ozirom na razmere na Balkanu. Posebno je treba ob tej priliki poudariti nje intervencijo v sporu med Jugoslavijo in Bolgarijo. Predprošlo nedeljo je angleški poslanik že drugič interveniral v Sofiji. Anglija zahteva, da se reši vprašanje takozvanega protokola sporazuma, s katerim se urejujejo meje med obema državama. S tem se bo napravilo podlago za nadaljnje razgovore. To so vsekakor odločilni ukrepi ter kaže, da je v

zvezi z novim kurzom zunanje politike današnje angleške vlade na Balkanu tudi premestitev beograjskega angleškega poslanika.

Glede odnošajev med Anglijo in sovjetsko Rusijo je nastal tudi po inicijativi delavske vlade važen odločen moment. V Moskvi je bil po norveškem poslaniku izročen komisarju za zunanje stvari poziv britske vlade, da naj sovjeti pošljejo pooblaščenca v London, ki se bo v imenu sovjetov pogajal za priznanje. Poziv angleškega ministra za zunanjo politiko Hendersona pravi izrecno, da je britska vlada pripravljena, da de iure prizna sovjete in se o tem pogaja. — Pogajanja so se med tem že pričela.

Nova francoska vlada.

Že Poincarejeva vlada se je hotela preosnovati v širšo koncentracijsko vlado. Proti pričakovanju je torej sestavil njegov naslednik Aristid Briand novo vlado iz Poincarejevega kabineta. Briand se je sicer pogajal s Herriotom in Deladierom, ki sta pa izjavila, da brez parlamentarnih frakcij ne obljubita nič, če pa bi že šli radikalni socialisti v vlado, tedaj bi zahtevali važnejša ministrstva, ker zahtevajo, da se notranja politika Francije izpremeni. Briand tej zahtevi ni ustregel. Zato je predlagal predsedniku republike prejšnjo vlado brez Poincareja v potrditev.

Briand sam pravi, da je njegova vlada »počitniška«, to je, da bo nje naloga samo likvidacija vojnih po-

sledic, ki se bo obravnavala na repariacijski konferenci državnih vlad v Haagu.

Briand ni bojevite narave kakor Poincare, toda je previden politik, ki zna izrabiti čas ob pravem trenutku. Briand pravi sam v svoji vladni deklaraciji, ki je bila prečitana v sredo v zbornici in senatu, da naj se vsaj tri mesece opuste notranjepolitični boji, ker so na dnevnem redu za bodočnost važni zunanjepolitični problemi. Ob čast, ko gre za likvidacijo vojne v Haagu, mora imeti vlada močno zaslonbo v parlamentu.

Socialisti ostanejo v opoziciji, bodo pa pazili na to, da se bo vodila politika svetovnega miru.

Vojna nevarnost na Daljnem vzhodu.

Zedinjene države ameriške so zelo interesirane na tem, da se prepreči vojna med Rusijo in Kijo, prvič radi svojega prestiža, ker so ravno one poklicale v življenje Kelloggov mirovni pakt, ki pa bi zelo izgnal na svoji veljavi, če bi se ravno sedaj, ko se slavnostno proglašajo njegova veljavnost, spopadli dve državi, ki sta ga podpisali. Nadalje pa tudi zato, ker se Amerika boji, da ne bi grozečega vojnega položaja izkoristila Japonska zase in razširila svojo interesno sfero na Mandžurijo ter odrinila ameriški vpliv iz Kine. Zato Amerika posreduje; ker pa sama nima svojega zastopnika v Moskvi, je zaupala zadevo Franciji in Briand se pogaja s sovjetskim poslanikom v Parizu, Dorgalevskim.

Moskva se pa medtem za vsak slučaj pripravlja. Protivojna deviza za 1. avgust se je izpopolnila s proglasi in krilaticami o potrebi zadostne pripravljenosti rdeče armade in s propagando za splošne nabore, ki naj dobe značaj političnega gibanja mas. S tem se bo pozor-

nost naroda od notranjepolitičnih vprašanj obrnila na zunanjepolitična.

Te dni se je sestal v Moskvi vojni svet iz zastopnikov armade in mornarice. Obravnavalo se je največ o zopetnem pojavu belogardistov, ostankov bivših armad generalov Semenova in Kolčaka ter o možnosti, da bi mogli vdreti v Sibirijo. Vojni komisar je pooblaščen podvzeti vse mere, da to prepreči. »Bela« nevarnost je za »rdečo« Sibirijo tem bolj očitna, ker so se v nekaterih ameriških listih pojavili intervjuji s predstavniki ruskih belogardistov.

Vendar pa tudi v Moskvi ne vlada popolno soglasje glede vojne. Komisar za vzhodna vprašanja Karahan in njegovi tovariši, ki poznajo razmere na vzhodu, so proti vojni in si prizadevajo spor poravnati mirnim potom. Zagovorniki vojne, z vojnimi komisarjem Vorošilovim na čelu, so pa za odločni nastop proti Kitajski. (To se je opazalo še pri vsaki vojni.)

Pa tudi v kitajski narodni vladi v Nankingu so iste razmere; ena

stranka je za to, da se vsi viseči spori poravnajo potom dogovorov. Ta stranka zahteva, naj bi oni del nankinške vlade, ki se napram Rusiji ni kompromitiral, izdal v imenu centralnega odbora Kuomintanga proklamacijo, v kateri naj bi se naglasilo, da dežela Sun-Jat-Sena ni pozabila velikih zaslug, ki si jih je

stekla sovjetska Rusija za kitajsko revolucijo in da se ne bo proti nji bojevala. O tem predlogu se je v Nankingu baje že obširno razpravljalo, a kakor je videti, brez uspeha, ker so vojaški krogi prevladali, ki zahtevajo, da naj bi najprej Rusija zaprosila za pregovore.

Ogenj in voda.

Prispevek k diskusiji o socializmu, veri in cerkvi.

Ves čas pazno zasledujem polemiko med različnimi sodrugji o naslovnem predmetu. Nič nimam proti temu, da si razni sodrugji javno izpovedo svoje notranje prepričanje in čustva. Se bomo vsaj spoznali, kdo in kaj smo. Končno bi pa tudi jaz rad povedal svoje.

Zdi se mi pogrešno, da se je iz vprašanja združitve naših strokovnih in krščansko socialnih organizacij začela tozadevna diskusija med našimi sodrugji o vprašanju, koliko vera tangira marksizem in obratno. Zakaj izgleda, da nam je nasprotnik z drugega brega pokazal prelazno pot do njega, a mi se sedaj pričakamo, ali bi šli ali ne? S tem se po mojem globokem uverjenju **sami razgaljujemo** v tem, ko nas nasprotnik pazno zasleduje, v koliko je pri nas dozorelo pravo spoznanje v pojmovanju marksizma napram verstvu.

Gotovo imajo krščanski socialisti in za njimi stoječe delavstvo iste gospodarske in socialne potrebe, kakor oni v naših vrstah. **To je dejstvo.** Ali so pa krščanski socialisti v zvezi s tem dejstvom kdaj otvorili medsebojno tako temeljito diskusijo, v koliko jim dopuščajo njih krščansko svetovno naziranje sodelovati z marksističnim pokretom? Mislim, da ne! V kolikor pa se je to zgodilo, je imelo to le namen, dokazati svojim somišljenikom nesmiselnost marksizma.

Razpravljati danes o tem, kako nastajajo razni rdeči krščanski socialisti in ali je Maks Adler veren, oz. ali je bil Lenin brezverec, se mi zdi nepotrebno, zakaj to so osebna naziranja. Gre se mi predvsem zato, da se ugotovi, **v koliko se da preurediti stroj človeške družbe z verskega in kulisto z marksističnega stališča** ali pa z obeh skupno. Tu hočem po moji skromni razsodnosti odgovoriti člankarjem v prejšnjih številkah »Del. Politike«.

Sodrug -t- v 39. števil. »Del. Politike« pravi v članku »Neizogiben odgovor« med drugim v savku: »V površnosti in blebetavosti ne, pač pa v globini verstva je izslediti nujnost socializma. Ta sodrug se je s to ugotovitvijo postavil popolnoma na protimarksistično stališče, ker ako je to dejstvo, potem ima vera vso možnost za gospodarsko-socialno preureditev družbe, potem se ne more marksizem smatrati kot gospodarska znanost v razvoju družbe,

temveč le še zgolj filozofsko naziranje protiverskih elementov.

Da to ne drži, je pokazala zgodovina v preteklosti in to kaže tudi sedanjost. Ker razumeti je treba, da je vedno potreba narekovala smer razvoju družbe, nikdar pa posamezniki, pa če tudi sta bila to sam Kristus ali pa Marks. Verstvo je obstojalo tisočletja pred znanstvenim marksizmom in je gotovo imelo dovolj prilike in časa izvršiti preobnovo človeške družbe. Ali ker ima vera namen duhovno preobraziti človeštvo za nadzemsko življenje, kateremu polaga prednost pred tuzemskim in se drži načela, da kdor veruje, bo zveličan in kdor ne veruje, bo pogubljen, je naravno, da je podcenjevala pravično ureditev gospodarsko socialnih odnosov človeka napram človeku v pozemskem življenju.

S to njeno podcentvijo realnega življenja **je sama ustvarila potrebo**, po ustanovitvi nekaj pozitivnega, kar ima namen, preurediti gospodarske in socialne preobnove družbe v pozemskem življenju človeka, to je gospodarska znanost v razvoju družbe ali po naše marksizem. **To je bistvo razlike med obema.** Zatorej je nemogoče spajati eno z drugim, ker mogoče je samo eno.

Kar se pa tiče nadaljne razprave o verski strpnosti in toleranci v naših strokovnih organizacijah, pa omenim samo to in kar so že omenili razni sodrugji, da mi nikomur ne bramo vstop v naše strokovne organizacije, da v istih nikomur ne trgamo vere iz srca in da nikogar zaradi verskega prepričanja ne omalovažujemo. **Do tukaj so naše strok. organizacije nevtralne.** Pač pa smo dolžni v naših strokovnih organizacijah vzgajati in poučevati delavstvo, v koliko mu je vera in nje predstavniki škodljiva v zasledovanju onih ciljev, ki imajo namen preobnove obstoječe v boljšo človeško družbo. **Tukaj pa ne morejo biti naše strokovne organizacije nevtralne.**

Zato se popolnoma strinjam z odgovorom v 45. števil. »Del. Politike« »Vera in zgodovinski materializem«, kjer navaja pisec izrek Marksa: »Vera je strup za narod« in dodam k temu še to, **da tako dolgo, dokler obstoječe vere ne priznajo pravico do življenja ustvarjajoči sili Dela**, dotlej je razmerje med njimi in socializmom kakor med vodo in ognjem. —h.

Velikansko mezdnno gibanje na Angleškem

Angleški tekstilni podjetniki bi radi to, kar so izgubili na svetovnem trgu radi konkurence v Kini in Indiji, nadoknadili s tem, da znižajo plače v angleških tekstilnih podjetjih, mesto da bi modernizirali zastareli način svoje produkcije. Ta njihova namera se že dalje časa opazja in delavska vlada je hotela imenovati posebno komisijo, ki naj bi ugotovila rentabilnost podjetij in proučila načine produkcije. To komisijo pa so podjetniki odklonili. Sedaj pa je izbruhnila katastrofa;

podjetniki so napovedali redukcije plač do 24%. Delavstvo je ogorčeno. Dosedanja pogajanja niso imela nobenih uspehov. In tako je v 1800 tovarnah izprti nad pol milijona tekstilnih delavcev. Minister dela, Margareta Bondfieldova ima v tem sporu težko stališče. Ali v enem oziru je topot delavstvo na boljšem: delavska vlada ne bo skušala rešiti krize v škodo delavstva kakor nekdanj konservativna, temveč obratno.

Dnevne novice.

Konec »Slavenske banke«.

»Slavenska banka« je bila razmeroma velika banka, ki je delala zase veliko reklamo in je za svojega obstoja izvedla najrazličnejše gospodarske operacije, o katerih so pisali že drugi listi in tudi naši. Zavod je užival v javnosti že velik ugled, ko je bil že na slabem stališču. Ugotavljali danes ne bomo več, kako se je gospodarilo pri njem, dasi je verjetno, da so v teku dobe razni interesi izgubili precejšnje zneske, drugi pa zaslužili. Tudi se ne izplača več iskati, kam so šle ali kako so se zagospodarile velike vrednosti banke.

Kratko, banka je prišla končno v konkurz. Upniški odbor je sklical v Zagreb upnike, ki so po daljših posvetovanjih dne 3. julija t. l. sprejeli z večino predlog, da se izplača 22% njih terjatev in po izplačilu konkurzno postopanje konča.

S tem je likvidirano vprašanje »Slavenske banke«, če se v štirinajstih dneh nihče ne pritoži proti poravnavi.

Vlagatelji hranilnih vlog bodo potemtakem izgubili na hranilnih vlogah okoli 100 milijonov dinarjev, vrh tega so porabljeni deleži in razne rezerve.

Nedvomno bi se dalo še marsikaj izterjati, toda upniki so se naveličali čakati, pa so poravnavo oziroma likvidacijo odobrili.

Zanimivo je pri tej stvari, da se je javnost o gospodarskem in moralnem pomenute likvidacije informirala s suhimis oficijelnimi podatki, ki nikakor ne podajajo jasne slike, po kateri bi se moglo soditi dejanja in nehanja zavoda.

Nova pogajanja med Jugoslavijo in Bolgarijo. Jugoslovanska vlada je izjavila, da se na osnovi pirotskih dogovorov ne more več pogajati, zato naj se uvedejo nova pogajanja zlasti z ozirom na desetakilometerski nevtralni pas ob obeh straneh meje. Bolgarski zunanji minister Buron pa pravi, da se s tem vprašanje komplicira. Bolgarija pa vztraja na direktnem pogajanju med obema državama.

Jugoslavija na haaški konferenci državnih vlad. Na konferenco državnih vlad glede reparacij pojdejo iz Jugoslavije zunanji minister dr. Voja Marinković in dr. Kumanudi, pariški poslanik dr. Spalajković in londonski poslanik dr. Gjurić ter član reparacijske komisije Mate Mošković. Jugoslavija se pritožuje, da so ji po Yungovem načrtu odmerili premalo odškodnine. V Angliji in Franciji nagibajo k stališču Jugoslavije ter pravijo, da dobi Italija prevelik delež. To naziranje pa v Italiji zbuja vročo kri. Nezadovoljne so pa z načrtom tudi Romunija,

Grčija in Čehoslovaška. Konferenca bo načrt nedvomno spremenila. — Konferenca bo imela predvsem plenarno sejo, ki bo izvolila tri odbore: politični, finančni in vojaški. Politični krogi pričakujejo, da bo Yungov reparacijski načrt sprejet najkasneje do 1. septembra.

Delavska internacionala proti madžarskemu režimu, je sklenila z ozirom na madžarske razmere resolucijo, v kateri pravi, da bo podpirala borbo madžarskih delavcev proti obstoječemu madžarskemu režimu, ki je opasen za svetovni mir in uredbe v sosednjih državah. Delavska internacionala bo delala proti temu režimu. Madžarski narod ima pravico do samoodločbe, ki je pa ne bo dosegel, dokler jo bodo izrabljali vladajoči samodržci v protidemokratske namene. Podporo delavske internacionala bo vživala Madžarska šele tedaj, ko bo v resnici prežeta demokratskega in mirnega duha.

Kongres proletarskih svobodomislecev se vrši te dni ob veliki udeležbi iz vse Nemčije v Frankfurtu.

Morilec Roze Luksemburg, bivši nadporočnik Krull, je iz norišnice Friedrichsberg, kjer je bil interniran, ušel. Njegovi prijatelji so ga v pripravljenem avtomobilu odpeljali neznano kam.

Italija in Francija sta si še vedno v laseh. Italija in Francija se pogajata za prijateljsko pogodbo že dalje časa. Glavni spor je zaradi Italijanov v francoskem Tunisu, kjer zahteva Italija za svoje rojake privilegije, kakršnih nimajo ne domačini ne Francozi. Italija hoče s tem doseči italijansko propagando v francoski koloniji, da bi zadobila vpliv v deželi. Francija pa take namere Italije odklanja, zaradi tega so se pogajanja prekinila in Italijani pravijo, da ne marajo sodelovati s Francijo v mednarodnih vprašanjih.

Omejitev pomorskega oboroževanja. Pogajanja med Anglijo in Zedinjenimi državami so imela doslej ta uspeh, da sta obe državi opustili gradbo nadaljnjih vojnihih ladij, ki so bile že v načrtu. Začasno se zavezujejo obe državi, da ne bosta med seboj vodili vojne. Zato se bo tudi izpremenil vašingtonski dogovor iz leta 1922, ki je določal maksimum vojnihih edinic. Računa se, da pojde Macdonald oktobra meseca v Ameriko, ker bo do takrat tudi prejel odgovore glede vršitve razorožitvene konference iz Pariza, Rima in Tokia. Po odhodu Macdonalda iz Amerike bi ameriška vlada predlagala sklicanje pomorske razorožitvene konference v Londonu, ki bi

Bratko Kreft:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

128

Sreča za vse je bila, da se je postavil ravnatelj na popolnoma samostojno stališče in odbijal njegove napade. Celo zagovarjal je nastop umetniške akademije, ki zanj ni bil noben republikanski, protidržavni upor, kot je skušal trditi to profesor Kaučič. Tako se je to pot postavil ravnatelj na močno samostojno stališče in rešil svoj zavod pred strankarsko politiko. Ni še dolgo tega, ko so ga sicer brez navedbe imena naprednjaki napadli kot bivšega in še vedno tihega avstrofila... In zato se je sedaj branil tudi sam, ker je sumil profesorja Kaučiča kot avtorja anonimnega napada...

Tako Stanetova denunciacija v tem mestu ni imela zaželjenega uspeha.

Zadnji četrtek v maju. Tilka je prišla že včeraj domov in povabila za popoldne k sebi Leona in Sonjo. Leo je obljubil, da pride nekoliko kasneje, kot je napovedala. V mali, rdeči sobi Tilke se je zbrala majhna družba. Sonja, Kovač, še vedno vodja Ljudskega odra, teolog Jurančič in carinik Šegota, vročekrvni Hercegovci iz Mostara. Leo je poznal zgodbi obeh. Jurančič je poznal Sonjo že tri leta, že od osme šole sem. Mati ga je poslala v lemenat, srce pa mu je še vedno tožilo po Sonji. Sonja je še le pred kratkim Leonu zaupala. Mučno ji je bilo številno obiskovanje v celibatni obleki oblečenega bodočega duhovnika, ki je zastoj krilil po njej. Neroden je bil, kot more biti kmetski člo-

vek, ki so ga proti volji poslali v ta poklic... Vesel je bil, če je lahko s Sonjo govoril in če ji je lahko pisal. Pisal ji je mnogo in zaljubljeno. Njegovih pisem sicer Sonja ni pokazala in Leo ni bil niti radoveden.

S Šegoto jo je seznanila še ne dolgo Tilka. Neko nedeljo sta bili sami doma, pa sta ga povabili k sebi. Bil je podnajemnik pri Tilkini materi. Če tudi je včasih prišel pijan domov, je bil sicer tih, bolj malobeseden človek. Že pred vojno se je s starši izselil v Srbijo in med vojno so ga kot srbskega vojaka ujeli Madžari. Jetništvo je zapustilo ostre poteze težko prestanega življenja v njegovem obrazu.

Zadnjič sta se srečala v parku. Potožil se ji je, kako je sam, kako mu je pusto živeti... Mnogo ji je govoril in pripovedoval o sebi. Zašla sta na polje in tam jo je hotel poljubiti... Sonja pa ga je odbila in ko ji je očital Leona, jo je užalil. Zato se je tudi danes pogovarjala v precejšnji razdalji z njim. Včasih sta se ji sicer zasmilila oba, toda pomoči jima ne more, saj še sebi ne more... je mislila takrat. Danes je bila dobre volje. Tilka je igrala na klavir in skupaj sta peli. Šegota je poprosil Sonjo, da zaigra kaj na gosli. Težko je bilo Sonjo pripraviti do tega. Ni igrala rada pred kakršnokoli družbo. Kdor pa jo je slišal, je ni mogel prehaliti in carinik Šegota ji je sentimentalno besedičil, koliko lepega, ciganskega čustva je v njenem igranju. Sonja se je zadovoljno smehljala takemu laskanju, ker je vedela, da kljub temu ne razumeje njene godbe. Teolog je iskal primerne komada med notami, pa ni našel ničesar za Sonjo povoljnega. Tedaj je Sonja zaprla notno knjigo.

»Zaigrala bom na pamet. Kar tako. Samo zato, da mi date potem mir! Haha!« Njen smeh je bil v tem trenutku smeh živega, razvratnega dekleta. Uglasila je gosli, stopila v temo zraven klavirja in začela. Tiho, daljno melodijo je zaigrala kot da kliče svoje najgloblje sanje, svoja najgloblja in daljna hrepenenja. Vezala je razne melodije, svojeljubno v eno melodijo. V svojo melodijo je povsod nekaj vzela, iz vseh koncev je priklicala razne kompozicije, da se poslušalci niso mogli znaйти. Tako je igrala svojo pesem, sebe... Tihi zvoki so se približali vedno bolj. Vedno bolj ostro je bela, dolgo-prstna roka vodila lok po strunah, ki so jih tiskali tenki, dehteči konci prstov druge roke. Nizki, temni glasovi, kot je bila mračna, temotna njena duša včasih, so se razlili po rdeči sobi. Oči so se ji skalile ob njih. Hrepenenje je umiralo, lovilo se je skrivnostno v temnih zvokih, klicalo je, vpilo... In kakor presekano so zapele gosli močno, doneče. Temni, nizki glasovi so se odločili v trdo jasnost — vmes so pobožno vzklikali živi takti kot klica-joča pesem škranca... Vedno bolj so umirali temni glasovi, dokler niso popolnoma umrli v divjih, strastnih melodijah... Sonja je divjala. Lok je begal sem in tje, prsti so drhteli vedno bolj in gosli so pele, pele, strašno pele, da sta se zganila teolog in carinik. Kakor da bi odsekal, je prenehala, odložila gosli in utrujena sedla na divan. Zakaj v tistem trenutku je vstopil Leo.

»Kako lepo igrate, gospodična —« je dejal Šegota, teolog pa je sentimentalno krilil s svojimi očmi. Sonja pa je bila mirna, spokojna in nič ni odgovorila.

(Dalje prihodnjič.)

**ZVEČER za
namakanje
»Schichtova
ŽENSKA HVALA**

**ZJUTRAJ za
izkuhavanje
»Schichtovo
TERPENTINOVO MILO**

pa je pranje gotovo!

se lahko vršila že meseca novembra, če ne bo raznih ovir ali intrig proti njej.

Zmerni ton Rusije. Poloficijske vesti iz Nankinga poročajo, da je sovjetska vlada kitajski narodni vladi poslala zagotovitev, da imajo ruski poveljniki ob mandžurski meji strogo povelje iz Moskve, vzdržati se vsakih izzivalnih akcij. Kitajski poslanik v Helsinkforsu je prejel baje od svoje vlade naročilo, da se poda v Moskvo glede direktnih pogajanj o sporu radi mandžurske železnice. Tudi Zedinjene države bi rade videle, če bi se Rusija in Kina sporazumele, ne da bi bilo treba tretjih posredovalcev.

Diktatura v Bolgariji se baje pripravlja po tamošnjih vojaških krogih. Zlasti se tudi cerkveni krogi zavzemajo za njo.

Francoska vlada ostane zaenkrat neizpremenjena. Menjala je samo ministrskega predsednika.

Rumunija obtožuje zarotnike. Rumunska vlada je obtožila 42 oseb zaradi poizkušene fašistovske puča dne 5. julija t. l. Med obdolženci so samo štirje častniki. Obrazložitve se bo vršila početkom septembra.

Veleizdajniški proces zoper bivšega poslanca slovaške ljudske stranke Dr. Tuka, se vrši v Bratislavi. Obdolžen je, da je pod firmo slovaških avtonomistov vodil propagando za odcepitev Slovaške in priključitev iste Ogrski ter da je v ta namen prejemal sredstva iz Madžarske. Poleg njega je obdolženih še cela vrsta drugih oseb.

V belgijskem rudniku Mamburg so se vneli plini in povzročili eksplozijo. Več rudarjev je ubitih.

Revolta 1700 kaznjencev. V kaznilnici Auburn v državi New York je izbruhnila v nedeljo težka revolta. Kaznjenci so na nepojasnen način dobili v roke veliko različnega orožja, napadli stražnike, zažgali na več krajih jetniško poslopje in skušali pobegniti preko zidov, ki so bili opremljeni z bodečo žico. Medtem je pa bila že alarmirana milica in požarna bramba. V žici je obviselo 11 kaznjencev težko ranjenih, dva pa ubita. Ostali so se zabarikadirali v notranjosti in se cel dan srdito branili. Ubiti so 3 kaznjenci in 4 stražniki, mnogo kaznjencev pa je bilo ranjenih. Škoda na poslopju znaša nad četrt milijona dolarjev. Domneva se, da so imeli kaznjenci zveze z zločinskimi organizacijami izven kaznilnice.

Radi umora prostitutke 20 let je če. Na Dunaju je neki Franc Weidl živel z neko prostitutko in se pustil od nje vzdrževati. Ker pa je ravnal z njo zelo surovo, si je izbrala drugega zaščitnika. To ga je tako razljutilo, da jo je v neki beznici na

bestijalen način umoril. Sodišče mu je prisodilo 20 let ječe.

Zrakoplov »Zeppelin« je odpotoval dne 1. avgusta okoli sveta. Poleti najprej v Ameriko, potem čez Tihi ocean na Japonsko in preko Azije in Evrope v Nemčijo domov. Dr. Ecker upa, da se mu polet to pot ne bo ponesrečil.

Aeroplan 17 in pol ure v zraku. V Ameriki so poizkusili z zrakoplovom ostati čimdalje v zraku. Aeroplan, ki so mu donášali kurivo (bencin) in hrano šoferjema z drugim letalom, je ostal v zraku 420 ur in 21 minut. Preplul je 25.000 milj, porabil 145 hl bencina, ki ga je dobil med letom 47 krat. Hrano, perilo in druge potreščine so pa prinesli avijoni 30 krat.

Župljani se bore za svojega župnika. V župniji Ostoropa v breslaski škofiji je nek goreč katoličan denunciral svojega župnika pri škofu, češ, da ima z nekim dekletom razmerje. Škof je župnika suspendiral. Župljani, ki so svojega župnika radi ljudomilosti in nepristranosti zelo čislali, pa s tem niso bili zadovoljni; avtomobil, ki bi naj odpeljal župnika, so vrgli v jarek. Župnika so več tednov stražili v župnišču, da bi jim ga kdo ne odvedel; samo v cerkev je smel iti. Z neko zvijačo se je cerkvenim oblastem posrečilo, da so ga internirali v nekem samostanu, a kmetje so ga od tam zopet osvobodili. Nazadnje je moral celo papež spregovoriti in potrditi suspendacijo, župnija pa začasno ne dobi drugega župnika. V spremstvu 80 orožnikov je župnik zapustil župnijo prostovoljno in prigovarjal bojaželnim kmetom, da ostanejo mirni. Pri nas, žal, takih župnikov ne poznamo.

Eksercicije. Delavstvo civilizirane sveta praznuje kot svoj praznik prvi maj zato, da ta dan manifestira za svoje socialne zahteve. Tretja internacionala pa na kljub delavstvu je proglasila prvi avgust za tak praznik, toda ne praznik, na katerem bi povdarila socialne potrebe delavstva, ampak samo napravila poizkus, kako močan je nje pokret. Po meščanskih poročilih so baje agitatorji celo povdarjali, da mora ta dan po vsej Evropi teči kri, da se morajo provocirati nemiri itd. Nimamo kontrole nad temi vestmi. Ali eno pa lahko povdarimo, da so vsi taki poizkusi v oboroženi Evropi zgolj eksercicija za gospodarsko in politično silo oborožene Evrope, pri kateri naj nosi delavstvo težke žrtve s posledico krutega preganjanja. Povojni svet se organizira in organizacija z organizacijo bo določala pot svetovni politiki, ne revolte, ne eksperimenti brez cilja.

Zopet velik justični škandal v Nemčiji. Zgodovina nemške justice je

menda najbogatejša na škandalih. Zlasti justični umori v Nemčiji niso redki. Sedaj gre za slučaj grofa Stolberga, ki je že našim čitateljem znan. Mladi grof Kristijan Stolber-Wenigeroda je obdolžen, da je svojega očeta zavrtno ustrelil. Proti istemu se je vršila preiskava in po dolgih mesecih bi se končno imela vršiti obravnava. Mladi grof je bil nekoliko časa v preiskovalnem zaporu, pa so izvedenci izjavili, da je grofovski sinček umobolen, zato so ga izpustili in so mu svetovali, da se naj poda v nek zavod, kjer se naj podvrže zdravljenju živcev. Ko pa je grof došel v omenjeni zavod, je baje izjavil, da se nikakor ne čuti bolnega, pač pa samo malo utrujenega in da se vsled tega ne misli podvreči kakemu zdravljenju. Po daljšem času je sodišče v Hirschbergu vprašalo dotični zavod, kako da je z zdravjem grofa in ali bo mogoče v bližjem času ga pred sodišče postaviti. Sodnija pa je prejela odstrani zavoda za umobolne lakonično vest, da grofa sploh ni več v zavodu, ampak da je pred dalj časom

zginil iz zavoda neznano kam! Vidi se, da so justične in tudi ostale oblasti vodile pasivno resistenco v tej preiskavi in da so grofu naravnost omogočile beg. Govorice se vzdržujejo, da je družina zamotana v afero in da bi bila grofova mati sama aranžirala umor. Da se tedaj ne bi odkrili silni škandali v stari plemiški zlahti, zato se gre isti na roko. Sedaj je cela zadeva izročena justičnemu ministru. Razredna justica še postojal!

Gozdni požari na južnem Tirolskem so pretečeni teden uničili velike komplekse gozdov.

Potres je v državi Equador mesto Moyurgo popolnoma uničil, tri druge naselbine pa zelo poškodoval. Veliko ljudi je bilo ubitih.

Zakaj se mučiti, ko pa ni treba? Čez noč naj se perilo namoči v raztopini ŽEN-SKE HVALÉ, zjutraj pa izpere s »Schichtovim terpetinovinim milom. Varujte se ponaredb!

Ali si že član Cankarjeve družbe?

Ali se sme zahtevati delo od občinskih funkcionarjev?

Kako se upravljajo mariborska mestna podjetja. — Zakaj so bili občinski mandati delavskih zastopnikov razveljavljeni?

V upravi javnih podjetij je vedno rak-rana ta, da v kapitalistični družbi malokdaj kažejo poklicni činitelji enak interes kot ga kažejo v privatnih ali celo pri lastnih podjetjih. Ker zato javna podjetja mnogokrat ne prospevajo tako dobro kot zasebna, se vedkrat čuje iz meščanskih vrst klic po izročitvi občinskih podjetij v roke privatnikom, češ, privatniki znajo boljše gospodariti. V mariborskem občinskem svetu n. pr. je bila taka želja ponovno izrečena, toda delavski zastopniki so jo vedno odbili, in sicer z motivacijo, da ako bi podjetje v privatnih rokah moglo biti rentabilno, tedaj mora biti tudi pod javno upravo. In menda je bil prav ta boj proti zanemarjanju uprave občinskih podjetij med delavskimi zastopniki in večino, ki je včasih zavzel prav ostre oblike, da je prišlo do razveljavljanja občinskih mandatov delavskih zastopnikov.

Mariborska mestna občina je ustanovila novo podjetje: **Mestni avtobusni promet.**

Preidemo molče sicer zelo zanimivo poglavje ustanovitve tega podjetja in se omejimo samo na zadnje dogodke v tem podjetju.

Avtobusno podjetje se je tekom triletnega obstoja razmaknilo do trimilijonskega prometa ter se deli na mestne ter podeželske vožnje. V službi podjetja je 18 avtobusov štirih tipov ter nekaj nad 30 uslužbencev. Ako se deli promet na mestni in podeželski, tedaj se ugotovi, da je mestni promet precej pasiven, medtem ko je podeželski aktiven. Res je, da Maribor ni mesto z močnim prometom, kot je n. pr. vsaj Ljubljana, da ne govorimo o Zagrebu ali drugih večjih mestih. Vzdrževalni stroški so razmeroma veliki, daš je osebje — šoferji, monterji in delavci napram drugim takim podjetjem slabo plačano. Rak-rana pa se nahaja prejkoslej v upravi, ki še ni organizirana ter spopolnjena kot bi bilo potrebno. Lanskega leta se je izvolil iz finančno-gospodarskega odseka občinskega sveta štirilanski pododsek za avtobusno podjetje; izvoljeni so bili: podžupan dr. Lipold od kluba bivše SDS, za

bivšo SLS obč. svetnik kaplan Hrastelj, za klub bivše nemške »Wirtschaftspartei« pek in trgovec Robaus in za bivši soc. klub sodrug Bahun. Nekaj mesecev v početku podžupan dr. Lipold, ki je bil predsednik pododseka, ni sodeloval, ampak ga je zastopal Tumpej, bivši narodni socialist. Šele po Novem letu 1929 je dr. Lipold začel vršiti svojo funkcijo.

Ko se je zaznalo, da je pri podjetju računati z izgubo, je dobil knjigovodja naročilo, da kar najhitreje izdela bilanco, ki se je res sestavljala v poznih nočnih urah. Ko je bila bilanca sestavljena, se je vršila seja pododseka, pri kateri je podžupan na kratko izjavil, da naj člani pododseka prešturirajo bilanco, vsak zase, do prihodnje seje, na kateri naj stavijo svoje predloge za sanacijo podjetja. Čez osem dni na to se je pododsek zopet sestel k seji, tudi to pot zaman, ker podžupan zopet ni imel časa. Ponovno je bilo sklenjeno, da se bo seja vršila čez nadaljnjih osem dni. Ko pa je prišel določen dan, je bila seja zopet odpovedana, kar se je članom pododseka telefonično sporočilo. Ko je s. Bahun naročil ravnatelju, da je vendar treba obdržati bilančno sejo, ker je podjetje, ki izkazuje 1.200.000 Din primanjkljaja, treba nujno sanirati, se je dr. Lipold baje izjavil proti ravnatelju podjetja: »Saj se vendar tako zelo ne mudi!« Prešel je februar, marec je potekel, dr. Lipold pa še vedno ni sklical seje avtobusnega pododseka. O stvari je tedaj pisala »Volkstimme«, kar je dr. Lipolda vidno ozlovoljilo in je pri neki seji finančnega odseka to tudi s. Bahunu očitil, dolžec ga, da je on pisal dotično notico v »Volkstimme«, kar pa ni bilo res. Sicer pa je s. Bahun izjavil, da kar se tiče avtobusnega odseka, je notica popolnoma točna. Beseda je dala besedo in pri tej priliki je s. Bahun povedal na naslov podžupana sledeče:

»Gospod doktor! Poslušajte dobro, kaj vam bom sedaj rekel: Krivda, da se ne dela ter se z javnimi podjetji po mačehovsko postopa, leži v tem, ker niso funkcionarji mest-

**D. T. E. „SVOBODA“
STUDENCI**

priredi dne **1. Septembra 1929**
v prostorih svoje telovadnice

JAVNI TELOVADNI NASTOP

Začetek 3 (15) Vstopnina 5 Din

ZVEZANO Z VRTNO VESELICO

Spored: 1. Zvezne proste vaje. 2. Članičlanice, orodje. 3. Zvečer pa skupine.

Sodeluje godba Pekrske požarne brambe.

Čisti dobiček je namenjen za odplačilo telovadnice.

Za obilen obisk vabi

ODBOR.

Ustanovljeno 1897

Saves delavskih kolesarjev, centrala v Mariboru

Ustanovljeno 1897

priredi v nedeljo, dne
4. avgusta 1929

PRVENSTVENO KOLESARSKO TEKMO

s podružnicami na progi Ljubljana—
Maribor km 136.

SPORED: Ob pol 6. uri štart dirkačev v Ljubljani. Cilj v Mariboru Tezno, mestni vodovod z godbo ob pol 11. uri. Popoldan ob 15. uri začetek vrtno veselice v gostilni J. Lešnik, Nova vas, z raznimi zabavami in plesom. Vstopnina 3 Din. Za obilen obisk uljudno vabi dirk. ODBOR.

ne občine honorirani, pač pa opravljajo svoje funkcije zastoj. Bilo bi torej mnogo bolje za mestno občino, ako bi žrtvovala kakih 300.000 Din na leto, kajti potem bi razni gospodje delali, medtem ko se sedaj pri vsaki malenkosti izgovarjajo, da nimajo časa in da morajo predvsem skrbeti za svoj kruh in ravno Vi, g. doktor, ste se mnogo-krat v tem smislu izjavili, češ: Jaz imam mojo pisarno, in moram gledati svoj kruh. Imam pred očmi uprave avstrijskih občin, kjer so občinski funkcionarji honorirani in ti faktilno delajo.

Dr. Lipold se je čutil pri tem osebno hudo prizadetega. Skliceval se je na svojo veliko požrtvovalnost za mestno občino, češ, dokaz je to, da sem imel pri sestavljanju mestnega proračuna mnogo dela in je pri tem začel toliči po mizi. Nato sodrug Bahun: »Gospod doktor, to, kar sem Vam rekel, se ne nanaša samo na Vašo osebo, dasi ste za nedelavnost v avtobusnem pododseku nedvomno Vi odgovoren. Je to sistem, da se vi gg. od meščanskih struj, okupirate z mandati, katerih potem ne morete ali nečete izvrševati, ne pustite pa drugim, da bi je izvrševali. To se nanaša tudi na mestni svet, kjer niste pripustili niti enega mesta delavskemu klubu, dasi predstavlja ta klub tretjino občinskega sveta!«

V debato se je vmešal kaplan Hrastelj, ki se je solidiziral z dr. Lipoldom, rekoč: »Ja, vidite, g. podžupan, s tako družbo moramo mi sodelovati«, kazoč pri tem na s. Bahuna. S. Bahun ni ostal nato Hrastelju dolžan odgovora. Po tem incidentu je dr. Lipold izjavil, da odlaža svoj mandat v avtobusnem pododseku, ker se čuti užaljenega. Seveda si je pa dr. Lipold, ki se mu je pozneje pridružil tudi kaplan Hrastelj, stvar tako razmislil, da bi naj s. Bahun iz avtobusnega pododseka odstopil, na kar bi užaljeni mandatar dr. Lipold demisijsko umaknil. Rezultat vsega tega pa je, da se o omenjeni bilanci in o sanaciji avtobusnega prometnega sistema, po preteku pol leta, ni razpravljalo, da se ni nadalje tudi o bilanci mestne plinarne še do danes razpravljalo, dasi tudi ista izkazuje znaten primanjkljaj!

S. Bahun, ki je svoj mandat občinskega odbornika vršil vsa leta zelo vestno je bil razrešen svojega mandata, gospod pa, ki dela tako, kot smo zgorej opisali, pa reprezentira kot podžupan še nadalje občinsko upravo!

Maribor.

Odpoved kolektivne pogodbe. Trgovski gremij v Mariboru je odpovedal kolektivno pogodbo, sklenjeno s trgovskimi zastavljenci 26. 9. 1922. Nova pogajanja sedaj še niso razpisana. Smo jako radovedni, kako bo izgledala nova pogodba.

Borza dela v Mariboru. Od 21. do 27. julija je iskalo dela 136 oseb in sicer 82 moških in 54 ženskih; službenih mest je bilo 113 prostih, delo je dobilo 47 moških in 35 ženskih, tedaj 82 oseb; odpotovalo jih

je 20, odpadlo pa 21, koncem tedna pa jih je ostalo še 876 v evidenci. Od 1. januarja do 27. julija pa je iskalo dela 3480 moških in 1771 ženskih; 2829 službenih mest je bilo prostih, delo je dobilo 1124 moških in 1123 ženskih, odpotovalo jih je 752, odpotovalo pa 1376.

Pri borzi dela v Mariboru dobijo delo: 20 hlapcev, 1 klepar (starejši), 3 mizarji, 2 kolarja, 2 čevljarja, 1 usnar, 1 natakari, 1 podkovski kovač, 2 zidarja, 1 tapetnik, več vajencev (kleparske, ključavničarske, pekarske in usnarske obrti ter trgovske stroke), kakor tudi 20 kmečkih dekel, 1 kmečka gospodinja, 3 poljske delavke, 7 kuharic, 26 služkinj, 3 sobarice, 2 varuški, 3 vzgojiteljice, 1 otroška vrtnarica, 2 fotografini, 2 šteparici za gornje dele čevljev, 2 šivilji za obleko, 2 plačilni natakari, 2 podnatakari, 1 perfektna korespondentinja za slovensko in nemško korespondenco, 2 boljši gospodinj, 2 postrežnici, 4 šiviljske vajenke, 1 trgovska vajenka, 2 gostilničarski kuharici, 20 kuharic, služkinj in sobaric za Švico.

Pri mariborski borzi dela se je uvela ob nedeljah in praznikih od 9.—11. ure dopoldne dežurna služba.

Celje. Detoljub. Sobota 3. avgusta: Igranje na travniku za železniško delavnico v koloniji ob 17. uri. — Nedelja 4. avgusta: Celodnevna kopalna partija. Odhod ob 7. uri. — Sobota 10. avgusta: Igranje na travniku za železniško delavnico v koloniji ob 17. uri. — Nedelja 11. avgusta: Igranje na Teznu: Tekma z zmaji. Odhod ob 14. uri od Frankopanske ceste in Stritarjeve ulice. — Sreda 14. avgusta: Odhoda seja. — Četrtek in petek 15. in 16. avgusta: Dvodnevni izlet: Maribor-Sv. Duh-Kapla-Brezno-Ribnica. —

Za detoljub so darovali: »Krilato kolo« 100 Din, Pekovski pomočniki 100 Din in Pevski odsek pekov. pomočnikov 100 Din. Najlepša hvala!

DTE »Svoboda« Maribor priredi v nedeljo, dne 11. avgusta t. l. na vrtu »Ljudskega doma«, Ruška cesta 7, javni telovadni nastop z zelo obsežnim sporedom. Začetek ob 9. uri dopoldne. Vstopnina 3 Din. Vabi se k obilnemu posetu. Odbor.

Celje.

20 Din za Cankarjevo družbo še marsikdo ni poravnal. Vsi, ki ste se izjavili, da pristopite, vas opominjamo, da se čim prej javite pri nabiralcih za Cankarjevo družbo. Članarino sprejema tudi poslovodja v Konzumnem društvu na Kralja Petra cesti 31. Vsak zaveden proletarec mora biti tudi član Cankarjeve družbe. Pobriganje se, da ne bo Celje na zadnjem mestu. Stori takoj svojo dolžnost, čas poteka!

Javni vodnjak v Gaberju. Kakor glas vpijočega v puščavi, tako se rešuje tudi to važno vprašanje že več let na okoliški občini Celje. Že leta in leta je odobren kredit, vodnjaka pa še danes ni. Ali se bo mogoče gradil šele iz svote naraslih obresti?

Odgovorite, gospodje, javno, kje je krivda. Kako nam je potreben, smo Vam že davno povedali, ponavljati nam menda ni treba, posebno v tej vročini. Ali bo s podaljšanjem ceste Lastni dom—državna cesta isto? Skoda, da se ne gre več za »kuglice«, bi že morda nekaj imeli.

Cinkarniškim delavcem, ki se dan na dan pritožujejo, da se jih hudo šikanira, neopravičeno kaznuje in podaljšuje delovni čas, priporočamo, da se obrnejo na rudarsko glavarstvo ali na delavsko sodišče v Ljubljani. Najboljša lekcijska za to pa je strokovna organizacija. Kdor je proti takim nezakonitim dejanjem, naj se strokovno organizira. Vsem že organiziranim pa priporočamo, da si beležijo vse nepravilnosti ter nas obvestijo.

Hrastnik.

To in ono iz našega revirja. Potrebno se mi zdi, da nekoliko opišem naše razmere, da javnost zve, kako se godi našim rudarjem. Če se n. pr. rudar pri delu ponesreči, je še povrh kaznovan: če hodi ob nedeljah na delo, katero se med tednom ne da opraviti, vendar pa mora biti storjeno, zasluži 8 Din, kvečjem 30 Din in od tega komaj tistih 50 odstot. kot doklado za nedeljsko delo. Sedaj je vpeljana nova metoda, če n. pr. rudar dobi slabo delo, da mu ni mogoče pokazati dobro storitev, se ga pokliče v pisarno in je primoran podpisati se, da bo pokazal prihodnjo perijodo boljšo storitev, v nasprotnem slučaju pa mu preti odpust iz službe. In ker je lansko leto nastal zaradi pritiska v premogovnih plasteh in vsled stremljenja po večjem profitu od strani podjetja ogenj na nekaterih oddelkih, so dotični rudarji, kateri so bili nad rovi zaposleni, kjer je ogenj izbruhnil, klicani na odgovornost, kakor da bi bili ti rudarji temu krivi. Kdor je rudar, ve, zakaj in kdo je kriv, da nastane ogenj v rovu! Nadalje, če zbolíš in nimaš 5 letne službene dobe in bolehaš preko 14 dni do enega meseca, si odpušen. Navedel bi še lahko več takih slučajev o dnevnih kaznih itd., pa mislim, da je zaenkrat dovolj, in da bo lahko vsakdo razsodil, če je naš zapuiski aparat na mestu, da vse to dopusti. Seveda če gleda zaupnik, da pride n. pr. v kurilnico, kjer se tam boljše zasluži kakor pri sesalkah, dočim je drugi namera-

val spraviti enega vpokojenca ob kruh s tem, da mu je hotel onemogočiti ponočni in nedeljski zaslužek, ki bi si ga delila zaupnik in njegov tovariš, čeprav se gre za vpokojenca, ki je izgubil pri delu v rovu eno nogo in ima zato zaradi te poškodbe seve še po starih pravilih 4 Din mesečne nezdodne rente in ima povrh še polno kočotlo otrok, je to vendarle malo prehudo. Zopet drug zaupnik je avanziral za strelnega mojstra, tretji zopet pritrjuje gospodom, da so rudarji res malomarni itd., vse to radi boljše skorjice kruha; če je to tudi razredna zavednost, potem pa res vsa čast klečepalcem. Najbolj »zavedni« delavci so včlanjeni v pretežni večini pri podpornih društvih »rumenih« organizacij, katere so ustanovili nacionalisti ali pa klerikalci iz razloga, da onemogočijo še nadaljnji narast razrednih strokovnih organizacij. In glejte, danes vidimo mnogo tistih, kateri so svoj čas vpili: vsak, kdor je več od kopača, ga je treba »ubiti«, da delajo tem društvom štafažo. Ta društva nameravajo svoje člane štafažati pri meščanskih nastopih. »Zveza rudarjev Jugoslavije« je danes edina organizacija, v katero spada zavedni rudar; tisti pa, ki so se pri vsaki priliki trkali na svojo »razrednost«, so kaj kmalu pokazali svoj značaj: kdor hoče slediti takim »zapuiskom«, naj to hitro stori! — Zaveden rudar.

PODRUŽNICA »SVOBODA« V MARIBORU priredi v nedeljo, dne 18. avgusta t. l. v gostilni »Lovski dom« nad Tremi ribniki v Krčevini

veliko vrtno veselico

s sodelovanjem železničarske godbe in vse-mi svojimi odseki. Pevski in telovadni nastopi, stafetni tek med telovadci in nogometiški, otroške igre, kegljanje na dobitke, srečolov itd. Za marljivo plesno godbo je tudi preskrbljeno. V slučaju slabega vremena se vrši prireditev dne 25. avgusta. Sodružice, sodrugi! Pohitite 18. avgusta vsi na delavsko veselico v »Lovski dom«. Za Vaš poset se Vam bo najbolje oddolžil — ODBOR.

RAZPIS.

Županstvo trga Trbovlje razpisuje oddajo inštalacije električne razsvetljave v občinskem kopališču. Ofertalni pripomočki se dobe med uradnimi urami v občinski pisarni. Ponudbe je vložiti najkasneje do 11. avgusta 1929 do 12. ure. Kasneje dospelje se ne bo upoštevalo.

Županstvo trga Trbovlje, 31. julija 1929.

Župan: Ig. Sitter, s. r.

GLASBENO DRUŠTVO ŽELEZNIČARSKIH DELAVCEV IN USLUŽBENCEV MARIBOR

V nedeljo, dne 1. septembra 1929 se vrši v gostilni Anderle v Radvanju

VELIKO VRTNO VESELICO

Na veselici svira lastna godba pod vodstvom kapelnika g. **Schönherr**.

Na sporedu so razne zabave.

Začetek ob 3. uri pop. Vstopnina 3 Din v predprodaji, pri blagajni 4 Din.

Za obilen obisk se priporoča ODBOR.

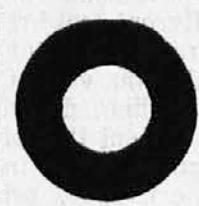
Ali ste že preizkusili „PROJA“ ječmenovo kavo?

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.

Naročajte in širite „Delavsko Politiko“.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d. Maribor, Sodna ulica št. 20

ZAHTEVAJTE POVSOD ČAJ ZNAMKE

Sodružice in sodrugi!

Kupujte samo pri tvrdkah, ki oglašujejo v „Delavski Politiki“! ...

ČAJANKA

KI JE NAJBOLJŠI IN NAJIZDATNEJŠI